

Els nins de la pantalla. La psicologia infantil en el cine (II)

Bart Collins

Gabriel Genovart

"Y només perquè som nins, perquè som petitets, perquè estam més a prop del trespol, i vosaltres sou grandots a base d'acaramullar un centímetre damunt l'altre, només per això no teniu cap dret; no teniu dret a comandar i a importunar sempre els infants menuts. I només perquè la vostra gargamella emet una veu més fosca i disposau de més aire per projectar els vostres crits cap als pobres infants que no gosen de replicar, no teniu cap dret, no en teniu cap, a pegar-nos cops i a manar-nos sempre. Només perquè teniu bigotis a la cara per afaitar, ja ens tractau com esclaus. ¿I què us heu pensat? No és més que pèl. Només perquè portau una cartera devora el cor ja us pensau ser el doble de llests. Sabeu que això no és just. Però qualche dia creixerem. I, quan ho facem, confii que no sigui tan sols en grandària i en potència de veu. I tampoc voldríem ser grans únicament pel fet d'amidar més centímetres. Odiaria créixer com alguns que jo conec, que sempre seguit manen coses i importunen els infants".

(Fragment de l'himne "Només perquè som nins", que cantaven Bart Collins i la resta del infants empresonats a la fortalesa sinistra del professor de piano Doctor Terwilliker)

M'he preguntat moltes vegades quants de petits Barts Collins deu haver-hi en aquest món. ¿I qui és en Bart Collins?, us demanareu. Senzillament, un al·lotet que odiava el piano i les classes de solfeig, però la seva mare volia a totes passades que arribàs a ser un concertista famós.

El petit Bartolomew Collins és un personatge de ficció, creat per a la pantalla per aquell gran escriptor nord-americà de llibres infantils que fou Theodor Seuss Geisel, autor del guió d'una de les pel·lícules tal volta més injustament oblidades de la història del setè art: *Los 5.000 dedos del doctor T*, una producció de Stanley Kramer per a la Columbia que va dirigir Roy Rowland l'any 1953. Manolo Marinero, en el seu *Diccionario informal de películas*, es refereix a aquest film qualificant-lo de "joia del cine fantàstic" i d'"obra insòlita i fascinant". No exagera en absolut en l'apreciació d'una pel·lícula que diuen que va entusiasmar també Salvador Dalí i que ben bé podríem classificar dintre la categoria de "peces rars" del setè art.

Theodor Seuss Geisel, que firmava amb el pseudònim de Doctor Seuss, ha venut tan sols als Estats Units més de cent milions dels seus llibres. Entre les seves obres més destacades cal ressenyar *The cat in the hat* (que ha circulat a Espanya amb el títol d'*El gato garabato*) i d'altres com *Un peix, dos peixos, peix vermell i peix blau*, *La quantitat de coses que pots arribar a pensar*, *Travallengues de mareig* i *L'home que odiava la festa de Nadal*. Theodor Seuss creà en els seus llibres un univers màgic en el qual els animals, les coses i les persones es mesclen

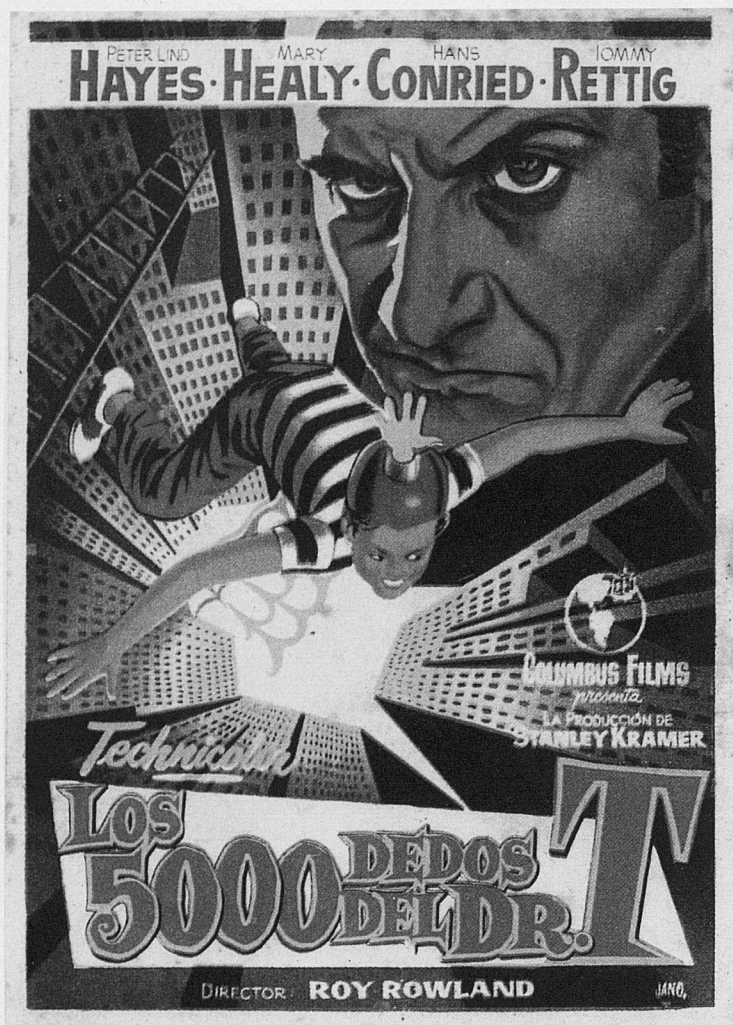

d'una manera absolutament delirant: històries sobre cirks i sobre zoos, on abunden els éssers més diversos vestits amb les més increïbles indumentàries (un moix amb capell, una rabosa amb calçatins...) i els objectes més extravagants. I és aquest món surrealista de les seves narracions, que han captivat tants de nins a Amèrica i a fora d'Amèrica, el que Seuss traslladà al guió de *Los 5.000 dedos del doctor T.*

Potser que Bart Collins, el protagonista d'aquesta història interpretat per Tommy Rettig, sigui un personatge de ficció, però us el podeu trobar qualsevol dia, generalment a la tarda, a qualsevol carrer del vostre poble o ciutat. És aquest ninet que, un cop ha acabat de sortir de l'escola on cursa l'ensenyança primària o l'ESO, i després de berenar amb quatre grapades, ja marxa apressat cap a un altre lloc on practica alguna "activitat extraescolar". N'hi ha que, si més no de bell antuvi, hi van de molt bon grat —per allò que "tot lo novell és bell"—, però d'altres n'hi ha que hi van amb el mateix fàstic amb què suportava el petit Collins, fill únic d'una

mare viuda i obsessiva en això de les lliçons de música, les classes particulars de piano de l'estrafalari professor Terwilliker.

Perquè d'activitats extraescolars n'hi ha un ventall inacabable. D'al·lotets que estudien solfeig i practiquen amb qualche tipus d'instrument n'hi ha un xinxer: en conec que "van" a piano, com Bart Collins, i altres que s'inicien amb el violí, la guitarra, la flauta, el saxo, el clarinet i la percussió. Altres n'hi ha que conjuguen música i moviment en diferents tipus de dansa, i van a classes de ballet, de gimnàstica rítmica, de ball de saló, de *claque* i de "ball de bot". Que practiquen qualche activitat esportiva, n'hi ha també un caramull, potser el més nombrós de tots: futbol, bàsquet, natació, atletisme, tennis, pàdel, ping-pong, patins, vela, optimist, piragüisme, judo, karate, yoga, tae kwondo... I llavors encara hi hauríem d'afegir un capítol de "varis", on s'hi englobarien, en un *totum revolutum*, l'art dramàtic, l'expressió corporal, els idiomes, la informàtica, l'escaig i altres jocs de taula, "tallers" de tota mena,

les classes particulars d'assignatures que van fluïxes i les catequesis parroquials.

No dic que tot això no estigui molt bé i que no sigui de lloar la voluntat dels pares d'ocupar el temps lliure dels seus fillons en activitats lúdiques, recreatives i profitoses per al dia de demà i que, a més a més, cultiven la salut del cos, de la ment i de l'esperit. Pensen, amb molt bon criteri, que dedicant el temps extraescolar a quefers complementaris tal vegada els seus al·lots no es lliuraran a activitats perniciosos ni faran el perdut pel carrer, o faran alguna cosa més que veure la televisió o romandre embadocats amb els videojocs. Però hi ha pares que es passen.

Alguns es passen perquè sobrecarreguen la jornada extralectiva dels seus fills fins a extrems de veritable asfíxia i estrès, altres perquè qualsevol cosa els va bé per tal de llevar-se els al·lots de damunt i defugir de la relació interpersonal dins l'àmbit familiar, i altres —i aquests són els pitjors— perquè tracten de compensar les seves carències i frustracions amb l'esperança d'un fill o d'una filla que destaquï en el firmament de la fama i que de alguna manera els vingui a redimir d'una vida personal que perceben com a gris i mediocre: un futbolista famós, un altre Rafel Nadal, una nova Elenita Gómez, un David Bisbal... I hi ha pares i mares que arriben a

exercir una pressió brutal pensant que els seus fills prometen destacar i volen que ho arribin a fer fort i no et moguis. Els Estats Units, en els anys trenta, en plena depressió, estaven plens de mares que volien que la seva filleta fos una nova Shirley Temple, com avui mateix està ple de pares que voldrien tenir un fill que fos una figura estel·lar en alguna cosa. És el que en podríem dir el síndrome de *Bellisima*, tot fent referència a aquell extraordinari film de Luchino Visconti interpretat per Anna Magnani en el paper d'una mare que volia fer de la seva fillona una nova estrella infantil de cinema i la duia a tots els castings que es presentaven sense adonar-se fins a quin punt de veritable crueltat mental arribava a torturar la seva criatura. I no hi ha nin que se senti més tot sol, incomprès i frustrat que aquell que es veu incapaç de complir amb les expectatives que els pares, en moltes ocasions irracionalment, han dipositat damunt ell. I aquesta soledat es tradueix en malsons, com en el cas de Bart Collins.

El petit Bart ha de practicar un cop i un altre cop les mateixes notes, les mateixes escales, els mateixos exercicis que li imposa l'histrionic Terwilliker que té com a aliada la mare del pobre nin, el qual, fatigat de tant de piano, acaba per dormir-se sobre el teclat. És llavors quan li entren els malsons.

Bart somnia que es troba presoner a una mansió d'esglai on un odiós professor de música, el "doctor T" (Terwilliker, naturalment), l'ha tancat amb quatre-cents noranta-nou al·lotets més, els quals ha deixat sense jocs ni diversions per tal que practiquin contínuament, contínuament, en un piano gegantesc amb la finalitat d'arribar a la interpretació d'un gran concert. Cinc-cents al·lotons, cinc mil ditets, per al concert més grandios que s'hagi vist mai en la història humana. Poques vegades s'ha filmat en la història del cine una fantasia onírica més al·lucinant que *Los 5.000 dedos del doctor T*. Passa per ser un film musical de sèrie B, però els escenaris, els decorats, les formes, els colors, els personatges i la fantasia desbordada de les seves escenes i situacions han singularitzat aquesta producció com una peça única. Si realment es va rodar amb un pressupost limitat, s'ha de reconèixer que se'n tragué un profit insuperable, perquè, si de veres els pressuposts foren escassos, no hi ha dubte que va sobrar la imaginació. Possiblement, gràcies a l'aportació del mateix Seuss, que, a més de guionista, va ser també l'autor del disseny dels decorats surrealistes i dels increïbles artefactes d'aquest castell fantàstic i terrorífic, ple de masmorres tenebroses, envoltat d'un cercle electrificat i habitat pels personatges més insòlits i inquietants que hom pot imaginar, començant pel mateix doctor T i seguint per la mare del mateix Bart (que, dominada pel sàdic professor, roman també captiva, quasi en estat hipnòtic, com a principal col·laboradora seva, a la fortalesa sinistra) i tota una caterva dels éssers més estranys, entre els quals cal destacar els homes-tambor, el piano de dos pisos i de longitud inacabable i, sobretot, aqueixa parella de germans siamesos —units per la barba!— que, muntats en patins, persegueixen

el petit Bart pels onírics corredors del casalot aterridor quan el pobre infant tracta d'escapolir-se per salvar els altres nins i alliberar la pròpia mare de les urpes del malèfic carceller.

Enmig de tant de deliri d'éssers, formes i colors, que semblen sorgits de les més lliures fantasies o dels malsons més enfrebosits de la ment infantil, tan sols un personatge, incorporat al somni de Bart, ve a posar un contrapunt d'amable i familiar quotidianitat, tot i que, per això mateix, contribueixi a accentuar el to surreal de la història. Es tracta del lampista Zabladowski, el que habitualment, a la vida real, soluciona els problemes domèstics a la viuda Collins i que és l'únic que comprèn l'infeliç nin. Per això, aquest el voldria com a pare, perquè el seu temor més gran és que la mare no acabi casant-se amb l'odiat Terwilliker, pel qual sembla romandre seduïda. En el somni de Bart, Zabladowski, que apareix com el mantenidor de la infraestructura sanitària de la fortalesa-presó, es convertirà en el seu aliat principal en l'aventura de derrocar el poder ominós del tirànic professor de piano i en l'esfondrament de tots els seus plans megalòmans i perversos. I la mare i els altres petits captius romandran, finalment, alliberats.

Diuen les cròniques que *Los 5.000 dedos del doctor T* no va ser ni un èxit de crítica ni de públic, tot i que la pel·lícula fou promocionada comercialment obsequiant els petits espectadors amb un gorra rematada per una mà infantil amb els cinc ditets estirats, com la que portaven els cinc-cents nins presoners a la fortalesa terwillikiana. Però el cert i segur és que és una d'aquelles pel·lícules que, amb el temps, ha passat a ser considerada tota una raresa cinèfila i, fins i tot, objecte d'un cert culte. I una altra cosa també és certa: tots aquells que la veren de nins i a un moment o altre de la seva vida s'han sentit afeixugats per les pressions

de pares massa exigents que els obliguen a estudiar coses a contracor o per professors odiosos de música, de física, de matemàtiques, de gimnàstica, de llatí o del que sigui, no han pogut oblidar mai el somni del petit Bart, la seva fugida onírica cap a un món en el qual els adults, per grandots que siguin, s'equivoquen sempre, i els nins, malgrat ser petits, estan més a prop del trespol i no afaitar-se encara, tenen tota la raó. Nins que tal vegada prefereixen ser en el futur lampistes o electricistes abans que concertistes o enginyers. Per això cal recordar especialment la sentència seussiana posada en boca de Zabladowski: "Hem de creure sempre el nins. Hem de creure fins i tot les seves mentides". ■

Títol original: *5.000 fingers of doctor T*. Títol versió espanyola: *Los 5.000 dedos del doctor T*. Any: 1953 (USA). Productor: Stanley Kramer, per a la Colúmbia. Director: Roy Rowland. Guió i decorats: Theodor Seuss Geisel (Doctor Seuss). Fotografia: en technicolor. Música: Moris Stoloff, Hnas J. Salter, Frederick Hollander. Muntatge: Franz Planer. Duració: 88 minuts. Intèrprets principals: Tommy Rettig (Bartolomew Collins), Hans Conried (Doctor Terwilliker), Mary Healy (Eloise Collins), Peter Lind Hayes (Zabladowski).